

Előfizetési feltételek:
 Egész évre 6 frt. — kr.
 Félévre 3 — " —
 Negyedévre 1 — 50 "
 Egyos szám 10 kr.

HALADÁS

Hirdetések díja:
 4 hasábos petsor 5 kr.
 Nyilttérben 20 kr.
 Bélyegdíj egyes hirdetésnél 30 kr.

Társadalmi, tanügyi, közgazdasági és ismeretterjesztő közlöny.

Szerkesztőségi iroda:
 Főir. s. sz. a., hová a lap szellemi részét illető közlemények küldendők.

Megjelen:
 Szerdán és Szombaton.

Kéziratok:
 Vissza nem adatnak.

Kiadóhivatal:
 VOLCZ B. könyvnyomdája. Mindennemű párzék hirdetések és reclamatiók ide intézendők.

Előfizetési felhívás.

Lapunk Április 1-sőjével új évnegyedbe lép, miért az előfizetések szíves megújítását tisztelettel kérjük. Eddigi iránya lapunknak változatlan marad. Hü közlöje leendő a megye és város közérdekű eseményeinek. Megismerteti olvasóinkat a hazában s a nagyvilágban történetekkel, igyekezni fog újdonságokkal élélségét fenntartani. Közöl avatott tollaktól ismeretterjesztő s közgazdasági cikkeket, egy uttal szépirodalmi és mullattató olvasmányokról is gondoskodván.

Előfizetési árak:

Aprilis — Juniusra 1 fr. 50 kr.
Aprilis — Septemberre 3 fr. —
Aprilis — Decemberre 4 fr. 50 kr.
 a szerkesztő és kiadóhivatal.

Egy kis tanulság.

A magyar törvényhozó testületben Románia integritása mellett interpellatio történt.

Mi magyarok féltjük Románia integritását, valamint féltjük a török birodalmát is.

Ez a becsületes magyar politika.

Románia a mult nyáron járta a bolondját; kigyót békát kiáltott karöltve a muszkával mi reánk, hogy nem biztunk a muszka morálba s az eredmény igazolta, hogy Románia csalódott s nekünk igazunk volt.

Románia keresi a mi barátságunkat, Buda-pest fővárosunk román ügynököket fogadott és mi megelőztük barátságunkkal a sanyargatott országot, mi biztositjuk támogatásunkat részére, ha a becsületes politika terén mozog, ha valódi érdekei szerint cselekszik.

Ebből mi a következés?

Az, hogy Romániának nincs egy perczig sem biztosítva függetlensége, önállósága, területi épsége nélkülünk.

Futhat a muszkával, bolondozhatik, ábrándozhatik, de az eredmény még is csak az, hogy ott nincs számára hely.

A mi érdekünk közös.

Külön válhatunk, külön dolgozhatunk, de nagy baj esetén egy sorompó elé kerülünk, egymás mellett küzdve, mint ma midőn Romania állampolgárának nincs hazája, saját honában.

A bevezetés után, a mi testvéreink itt sok tanulságot meríthetnek ez eseményekből.

Megülték megdurogtatták Plévna elestét és ime saját halálítéletüknek áldomását itták meg és saját sirjuk felett tanácskoztak.

Már most jó volna vissza felé csinálni meg a dolgot.

Az élet és történelem elég bizonyosságot nyújt nekik ellenük és eljárásuk ellen és mi időt adunk nekik a megtérésre, elnézzük a bántalmakat is elszenvedjük, mert nem tudták mit cselekesznek.

Legyünk egyek s a társadalmi, valamit minden téren az egyesített erők esodákat művelhetnek.

(—)

A Torda-aranyosmegyei tanke- rület tantestületének alapsza- bályai. —

(Vége.)

A tantestület tisztviselői.

20. §. A tantestületnek a rendes tagok sorából egy évre titkos szavazás útján a közgyűlés által választott következő tisztviselői vannak: egy elnök, egy alelnök, egy titkár, egy jegyző, egy pénztárnok, egy könyvtárnok és egy tanszertárnok. Egyelőre a azonban a könyvtárnoki teendőket a titkár teljesíti.

21. §. Az elnök elnököl a köz-és választmányi gyűléseken örököl a alapszabály megtartása fölött pénztári vizsgálatokat tart s a tantestületet a hatóságok előtt képviseli, a tantestület kibocsátványait aláírja. Az alelnök szükség esetén mindenekben helyettesíti az elnököt, ezenkívül kiváló tiszte a választmány által rendezendő vitaestélyek vezetése. —

22. §. A titkár fogalmazza a tantestület mindennemű kiadványait, az előterjesztéseket s az évi jelentést vezeti, a levelezéseket s a szakbizottságok jelentéseit átveszi; kezeli a tantestület irattárát és pecsétjét s a választmány üléseiben az előadói minőségben szerepel. —

23. §. A jegyző vezeti a köz-és választmányi ülések jegyzőkönyveit; a jegyzőkönyvi kivonatokat az illetők kezéhez eljuttatja s a titkárnak teendőiben segélyére áll. —

24. §. A pénztárnok a választmánytól nyerendő utasítás szerint kezeli a tantestület pénztárát, a tagdíjakat s egyéb jutalékokat beszedi az utalványozott kifizetéseket teljesíti, a pénztár állásáról a választmány elé minden hónapban jelentést terjeszt, évi számadását pedig a rendes közgyűlést megelőző választmányi gyűlésnek beterjeszti.

25. §. A könyvtárnok a választmány által megállapítandó szabályzat szerint kezeli a tantestület könyvtárát, a megszerzendő könyvek és lapok iránt a választmány elé véleményét terjeszt; ő az állandó olvasó helyiség gazdája is, annak szerelvényeit bevásárolja s lottár mellett kezeli. —

26. §. A tanszertárnok a választmány által jóváhagyandó szabályzat értelmében őrzi és kezeli az állandó tanszertárlat tárgyait a megvásárlandó tanszerek ügyében a választmány elé jelentést terjeszt, buzgalkodik a tanszertárnok gyűjtések és ajándékozások által gyarapítása ügyében, a szakjához tartozó kérdésekben a választmányt és közgyűlést tájékoztatja s különösen a közgyűlés alkalmával az újabb tanszerek megismertetése céljából nyilvános ismertetést tart. —

Az alapszabályok módosítása és a tantestület felosztása.

27. §. Az alapszabályok a közgyűlésen általános szótöbbséggel csak azon esetben módosíthatók, ha az indítványozott módosítás szövege az e célra összehívandó közgyűlést 30 nappal megelőzőleg a rendes, tiszteletbeli és alapító tagokkal közölgetett. — A közgyűlésnek az alapszabályok megváltoztatását tárgyzó határozatai fogantatás előtt a főméltóságú m. kir. vallás és közoktatási miniszteriumhoz felterjesztendők. —

28. §. Miután a tantestület a 1868 XXXXIII. t. cikk 147-ik §-a értelmében jönlétre s tartatik fenn, annál fogva a tantestület felosztása csak azon esetben mondható ki, ha a törvényhozás ne talán újabb intézkedései az érintett törvény megváltoztatása által ez irányban is másnemű alakulást tennének szükségessé. —

29. §. Azon esetben, ha az egylet az alapszabályokban meghatározott célzt és eljárást illetőleg hatáskörét meg nem tartja, — a menyiben további működésének folytatása által az állam vagy az egyleti tagok vagyoni érdeke veszélyeztetik, és a felfüggesztés után elrendelendő szabályos vizsgálat eredményéhez képest végleg fel is oszlattatik, vagy esetleg az a.apszabályok megtartására külföldbeni fölözlatás terhe altt köteleztetik. —

30. §. Fölözlatása esetén a tantestület minden vagyona a tankerület népoktatási céljaira fordítandó, e tekintetben az utolsó közgyűlés szótöbbséggel határoz. —

Kelt a Torda-aranyosmegyei néptanítók 1877. szeptember hó 29-én Tordán tartott szervezkedő közgyűléséből. —

Molnár Márton Nagy Mozes
 kór elnök. korjegyző.

454 szám. Jóváhagyatik. Budapest 1878 évi január hó 17-én. A miniszter ur meghagyásából

Gönczi Pál
 miniszteri tanácsos.

POLITIKAI HIREK.

A „Times“ san-stefanoi levelezője tegnap interview-olta Miklós nagyherceget, ki ezeket mondá neki: A bolgár határt módosítani lehet, hogy más hatalmak érdekei ne szenvedjenek, de Oroszország nem fogja a határt úgy módosítani, hogy Görögországot gazdagítsa. A cár nem akarja Konstantinápolyt elfoglalni, sem pedig a törököket kiűzni Európából, vagy a Dardanellák status quo-ját a Bosporusban megváltoztatni. A nagyhercegnek oka van hinni, hogy a szultán szeretné, ha Törökország megszabadulna az oroszoktól és angoloktól; ha az angol hajóhad elvitorlázna, az orosz csapatok hajóra szállítása azonnal megkezdődne de most lehetetlen a szalító hajókat kiszolgáltatni az angol hajóhad kegyelmének, vagy feladni a mostani állásokat, reméli, hogy

a cár békés nézetei és az angolok eszélye elfogják háritani a háborút.

Ignatiev tábornok apr. 2-án a varsói vonaton szentpétervárra érkezett.

A „Standard“ jelenti Konstantinápolyból apr. 2-ról: az oroszok attól félnek, hogy a törökök az angol-orosz háboru esetén semlegesnek maradnak. Onou orosz államtanácsos azért a következő követeléseket támasztá: A felső Bosporus két partján levő erődök kiürítése, Gallipolis, Bulair, Maslak és Makriköj átadása, s néhány kaszárnya s korház átengedése. A nagyherceg sürgeté e követeléseket, melyek ultimátumnak tekintendők. A szultán és Velük basa ellenzik azokat.

Ozman basa Konstantinápolyban

A „plevnai oroszlán“ bevonulása a török fővárosba impozans volt. A városi előljároság már előre közlé tette azon utcák neveit, melyeken az ünnepélyes bevonulás történni fog. Mult vasárnap tehát, mint a mely napon Ozman basa megérkezendő volt, Stambul utcáin roppant néptömeg nyüzsgött. A gőzös nem érkezett meg a rendes időben, azonban a tömeg türelmesen várakozott és perceről-percere növekedett. 4 óraker délután jelenté egy távirat, hogy a „Cárevna“ nevű orosz postahajó átlépte a tengerszorost. Mindenki a Dolma-Bagdse felé tolongott. Végre megérkezett a gőzös, török lobogóval főárbocán, és fél hatkor a Dalibazarnál horgonyt vetett. A császári palotából több csolnak jött a szultán hadsegédével és számos előkelő egyéniséggel. — Ozman basa, továbbá Reuf és Tefvik basák egy nyolcevezős csolnakban foglaltak helyet, a többi palotai csolnakok a kíséretet fogadták be. Midőn Ozman partra lépett, a császári gárda egyik ezrede tisztelgett. A plevnai hős Achméd Rasim basa és különböző küldöttségek által fogadtatott. Ozman ezután fölszállott a számára rendelt kocsira; baljánál Reuf basa hadügyminiszter foglalt helyet. — Azon pillanatban, midőn a kocsi a palota kapuján kihajtott volna, a tömeg heves tolongással nyomult előre úgy annyira, hogy a kocsinak meg kellett állania. Egyetlen örömköltés tölté el a levegőt: „Éljen Ozman ghazi!“ A Yildiz kioskban történt fogadtatás megindító volt. A szultán könyves szemekkel ölelte át Plevna hős védelmezőjét, mondván „Te voltál az, ki dicsőséget szerzettél a török fegyvereknek; te katónai becsületünket ismét helyre állítottad. Jöjj vitézem; isten előtt fogadtam,

hogy a mely napon viszontlátlak, meg fogom csokolni szemeidet, Ma teljessithetem fogadásomat." És a szultán átölelte Ozmant s megcsókolta szeméit. Aztán átadta neki az Osmanie-rend nagyszalagjának gyémántokkal diszitett jelvényeit és mellére a katonai érdemrendet tűzte fel. — Majd I. Hamid szultán kardját kézbesíté neki, mely mindeddig a kincstárban ereklyeként őriztetett. A kihalgtatás egész az éj beállig tartott; a szultán Ozmant és a másik két basát asztalához hivta meg, melynél még a miniszterelnök és a külügyi miniszter foglaltak helyet. A szultán 10 órakor megengedte, hogy Ozman meglátogathassa Bebekben tartózkodó családját.

Budapesti levelek.

Budapest, 1878. április 1-én.

Nevezetes napunk van — Április elseje!

Sok döröseség van a világon, melyek hagyomány útján szállnak fiúról — fiúra, a többek között ily ostobaság közé tartozik április elseje is, midőn e naphoz azt a szokást kombinálták, hogy ekkor valakit áprilisbe kell küldeni — az az mondjuk ki magyarosan — bolonddá kell tenni. Régen divatban voltak ezek — s mai napság már nem tartják illőnek civilizált korunk. Nem tudjuk jól, hogy sokan még áprilist sem várják s akár hány emberből iszonyu bolondot csinálnak.

Jól tudják ezeket a fiatal leányok, még inkább a fiatal menyecskék, kiknek amnyi bolond naptárok van, hogy nő. Igen a fiatal menyecskék értik — azok, kik vén férjet kaptak az életben.

Mások is vannak, kik az ily bolondságokat fölhasználják. Nézzük ma egyik hirlap ujság rovatában ez ált lapunkat sajnálattal kell kijelentnünk — előfizetők hiányában e hó végével beszüntetnünk kell. Eljön az év negyed — ott áll: városunkban általános megdöbbenést szült — nem régen tett nyilatkozatunk, mely azt eredményezte, hogy lapunk érdekében élénk mozgalom támadt s elhatározva lett, hogy lapunk mint egy igen fontos tényező nem szünhetik meg, jövőjének biztosítva kell állnia. A hirlapok az évnegyed vagy félév következtése után — közlik a jobbnál jobb cikkekkel, távirtdai tudósításokat — és az előfizetési felhívásokat. A szerkesztőt is nem egyszer éri utól szív dobogás, oh hogyne hazájáért szenved, vagy épen a művészetért, vagy szép művésznőért.

Az anya is panaszkodik férjére, miért rendelt oly rossz hirlapot, mert abban nincs egyéb mint verekedés, meg az, hogy ez a gróf Moszkvából ide érkezett X. báró meg fürdőre utazott.

Hát a fővárosi levelező nem panaszkodhatik-e hogy követelése nincs kielégítve, pedig mennyi kiadása van, kül-belszinnel bíró dolgokról kell írnia, bosszankodnia — mit áprilisbe küldésnek nevezünk.

A várszínházban az előadások már befejeztettek — no ki lesz ezu-

tán oly rendes látogatója, mint Szász Károly volt?

— Ah, de sietek, bevégzem t. szerkesztőm levelemet, mert úgy érzem ha nem, egyik kegyetlen professoromnál (F—K) absentiat fogok. Eddig a gáz — lobog, a villanyos arám folyguyította és tündéri világításba varázsolta európai nevezetes élettani intézetünk termeit. Jövőre többet és okosabbat a „Haladás“ rendes levelezője. H. Dózsa Géza.

Tanítói gyűlés.

T. Szerkesztőség!

(folytatás.)

4) Elnök atyánkfia felkéri a jelenlevő tagokat, hogy neveket a jegyzőkönyvbe írják be. Be írták a következő tagok:

Molnár Márton, Antal Dénes, Nagy Béla, Salamon Ferencz, Kriza Sándor, Balog Sándor, Belle László, Miklós Sándor, Kanyaró Mihály, Szabó Mihály, Mihály István, Makkai Márton, Agyagosi Sándor, Kovács István, Basa Péter, Mezei András, Nyárádi Dénes, Májai István, Pálffy Károly, Jártó Imre, Bartóczy Endre, Iszlai Márton, Fekete János, Tenászi Hoportján, Valentinus Bálint, Juon Csenár, Csegezi Sándor, Alexandru Vámos, Joan Moldován, Pap August, Baziliu Sarlia, Georgiu Moeselár, Szimion Rusz, Gázsa Sándor, Deák Gyula. A nők részéről: Zacharias Gizella, Nemesányi Vilma, Domokos Mari, Mártonfi Anna, Haller Zsuzsa, Szabó Luiza, Tóth Julia és tanfelügyelő t. Moldován Gergely úr.

5) Elnök a fia felhívja jegyző a fiát a miniszterium által jóváhagyott és megerősített alapszabályok felolvasára. H. t. felolvastatván, tudomásul vétetett.

6) Elnök a fia felhívja gyűlést a tisztviselők megválasztására, tekintettel levén a központra. H. t. A tantestület tisztviselőit egyhangulag a következő tagokból választja:

Elnöknek: Pálffy Károlyt tanár. Alelnöknek: Nyárádi Dénes. Titkárnak: Derzsi Károly tanárt. Pénztárnoknak: Májai István tanárt. Jegyzőnek: Mezei András.

Választmányi tagok alapító tagokból. Br. Kemény György, Miksa Elek, Puhl Ignác, Domokos Antal, Szigethi Sándor, Veress Dénes, Fekete Ferencz, Szentpáli Ignác.

Rendes tagokból:

Molnár Márton, Fekete János, Csákány Károly, Antal Dénes, Belle László, Szöcs János, Pap János, Kriza Sándor, Iszlai Márton, Deák Gyula, Macsellár György, Nagy Géza, Borbély József, Salamon Ferencz, Székely Dániel, Pálffy János.

1) Javaslatba hozatik miszerint oly jeles férfiak, kik a tanügy iránt tanusított érdeklődések által magokat kitüntették, tiszteletbeli tagokká választassanak. H. t. A javaslat elfogadtatván tiszteletbeli tagokká választattak:

Gönczi Pál, Bozogány Aron, Moldován Gergely, Fülöp Albert urak mely határozatáról a tantestületnek az illető urak jegyzőkönyvi kivonatban értesíteni határozatnak.

(Vége köv.)

Az aranyosszéki birtokossági vagyon ügyében.

(folytatás.)

De nem én nem tehetem azt szerénytelenség nélkül, hanem arra utasítom az egy képviselőt: kérdezze meg azon férfiakat, kik vezér férfiak, részesei voltak azon pálya körnek és életnek melyet az Isteni gondvilés, a nevelési ügybeni munkálkodásra nézve akár egyházi, akár polgári téren számomra ki mutatott.

Ország és világra kiható befolyás nem minden embernek adatik; szerény egyeniségem is szűk körre volt utalva, de nekem az polgári és morális hit elvem: azon kört becsültettel betölteni melyet elfoglaltunk; s a cselekedetet az akarat tisztasága és a képesség fokával öszve hasonlítva mérlegelni.

S ha ez így van, akkor ismételve, utasítottam egy képviselőt kérdezze meg hogy p. o. Felvinczen és aranyosszéken (mert a volt igénytelen személyemnek életpálya és tevékenységi köre) 1848-ban és az az utáni örökre emlékeztetes korszakban s legközelebbi időig minő állást foglaltam el? s midőn a vallás-erkölcsi élet biztosítottak: Templomot, Iskolát, egyházi személyek lakait és épületeit hammuban; kepe rendszerét a csak mult évben történt határ osztály miatt egészen feloldott zilált állapotban, magát a községet pedig pinceszékben, vermekben lakva s oly állapotban találtam hogy tóka szó hivta fedetlen templom füstös falai közé imára, s tóka szó mellett temette kedves halottait: járjon utána hogy azon időben és körben, mikor és a hol nekem is volt némi befolyásam, hatás körem: „mind egy volt nekem a nevelés ügye.“

Az ötvenes években a germanizáció által levén fenyegetve a magyar nemzetiség, s ennek egyik támasza a protestáns iskolák: kérdezze meg egy képviselő hogy egy olyan iskolai alap előállításában, melynek programja az: „alapítjuk a Felvinczi réformata egyházban magyar nyelven tanító, reformált vallású és magyar születésű tanítónak fizetése javítása, örök időkre, de ha valaha, valaki által ezen czéltól, és az a feletti rendelkezésünktől elakarná vonni, fentartjuk jogunkat magunk és utódaink számára, hogy a felett más képen rendelkezessünk;“ mondom kérdezze meg hogy ezen alapnak az 1848—49-ik év rettenetes csapásait csak 6 évvel tul élt szegény népnek önkéntes filléreiből előállításában, mely ma Isten kegyelméből, s köszönet a páratlan kezelőknek, ma úgy ál 8000 nyolcezer tőkében, hogy jövendelméből már 4 — 5 évvel ezelőtt meg kezdetett, a tanítók fizetésének évi 300 frtal javítása; és ez olyan időben midőn ilyet a létezett kormány ha tud bizonyosan meg nem tőr;

Hasonlóan az ötvenes években — midőn az érdekelt szemlélő észlelhette hogy általán a népben és ifju nemzedékben mutatkozott a nemzetiségi önérték és jobb jövő iránti remény esüggedni, s kezdett a létezett állapotokkal ki békülni, vagy magát esüggedésnek adni, szóval — mi-

dőn, arra éppen szükség volt, alakult é az én élet pálya köremben egy estvéli gyűlde, melynek czélja az volt hogy felüöttek és ifjak részére: vallás és erkölcsi oktatásak adassanak; ének és zene s zámton gazdasági ismeretek terjesztésének; s a nemzeti önérték és nemzetiségezi ragaszkodás erősítése czéljából a nemzet történelméből, annak megfelelő részei szerint történjenek előadások minden héten kétszer — mondom járjon végére hogy mindazon iskolai alap, mind eme ismeret terjesztési és értelem fejlesztési mód kinek indítványára, kiknek és minő mértékbeni erkölcsi és anyagi befolyása, tetleges részvéte mellett jöttek létre.

(Vége köv.)

H i r e k .

— A vallás- és közoktatásügyi miniszter Weres Dénes tordai járási szolgabíró Oláh-Rákos és Kis-Fenes-torda-aranyosmegyei ideiglenes iskolalátogatói tisztségétől saját kérelmére felmentette, s egyidejűleg Bányabükk község látogatásával megbizta; Szabó Ferencz szolgabíró pedig Oláh-Rákos, Kis-Fenes, Aeszonyfalva, Érezpatak, Felsőfüle-havas, Kisbánya, Magyarország, M-Léta és Runk számára ideiglenes iskolalátogatóul nevezte ki.

— A „tordai dalkör“ 1878-ik év április 14-én e „Casinó“ termében táncviláommal egybekötött Dalestélyt tart. Műsorozata: 1) Nyitány, a zenekar által. 2) Székely harci dal, Vecelka Edétől. 3) Nem tudom én mi a bajom, Thern Károlytól. 4) Népdal fűzér, Roth Dreától. 5) Magándal, Gumbertről, (tenor solo dongo kar kísérettel) éneklő: Barabás Ábel ur 6) Dalünnepe, Erkel Sándortól. A belépti-jegy 60 kr. A pároló tagok családjaik számára 3 szabad jegyet kapnak; minden további családtag részére 50 krral válthatni jegyet. A jegyek névre lesznek kiállítva és más által nem használhatók. Jegyeket válthatni dalköri pénztárnok: Szentpéteri Antal íródjában a „kisegítő-pénztár“-nál az estély napján d. o. 9—12-ig d. u. 3—5 óráig. Kezdeté 1/2 8 órákor.

— Figyelemre méltó. Azon helyt vagy közelfekvő helységekben lakó t. zongoratulajdonosok, kik ó-vagy ujszerkeztű zongoráikat j u tányosan s pontosan felhangoltatni kívánják, sziveskedjenek ezt tek. Volz és Társa urak könyvkereskedésébe küldendő pár sorsal tudatni.

— Érsek Lajos helybeli szövet kereskedő a jelenlegi kedvezőtlen idő viszonyok miatt üzletét meg szünteti s ez okból általános végeladást rendez tetemesen le szállított árak mellett, ajánljuk a vásárló közönség figyelmébe.

— Uj sör esarnok fog vasárnap e hó 7-én a Magyar Korona szállódában megajlói. Mire figyelmessé teszük az érdekelt közönséget, hol a kitünő sör mellett a Tordán még nem tapasztalt figyelmes szolgálat fogja a sörfogyasztó közönséget kellemesen érinteni, bővebb értesítést ad mai lapunkbani hirdetés.

— Titokszérű. Keszthelyről írják hogy mult hét egyik napján az ottani kondás amint dísznait legeltette, egyszer azt vette észre, hogy 4 vagy 5 dísznó nagy mohon rágesál valamit. Odasietve megdöbbenve látta, hogy az a valami egy már egészen összeharapított gyermekhulla. Pár lépésnyi távolra egy levelet, abban pedig 400 frtot talált. A levélben az volt írva, hogy ki a gyermeket föltalálta, vegye magához és nevelje gondosan, fáradságáért megtartván a 400 forintot, s egyszemind azon ígéret volt téve, hogy az illető számára évenként

ugyanazon helyen mindig 300 frt. fog letéteményeztetni A kondás följelentette a titokszerű esetet, s a vizsgálat már megindított.

— **Miklós csár és Grisi színész.** Egy német lap beszéli a következő adómát: Grisi énekes és Mária énekes szerették egymást; ez akkoriban gyakran megtörtént, ép úgy mint ma. Miklós csár egy séta alkalmával találkozott az énekesnővel, ki két kis gyermeket vezet. A csár mosolyogva mutat a két kis gyermekre mondván: „Ah, Madáme, les jolies petites Grisettes! (Ah asszonyom, ezek a szép kis Grisettesek!) Az énekesnő rögtönözve válaszolá: „Votre Majesté me pardonnera, mais ce sont des Marionettes! (Felséged meg fog bocsátani, ezek Marionettek!)“

— **Örült apagyilkos** Balogh h-fülesi lakos, 24 éves egyén hosszabb idő óta ágyban fekvő beteg volt, s gyakran szenvedett örülési rohamokban. E hó 26-án delután 3 óra felé nyugodtan fekvő ágyában, melyhez közel atyja állt az asztalnál. A beteg egyén minden előzmény nélkül felugrott ágyából, s az asztalon fekvő kést fölkapva, azt oly szerencsétlenül szurta atyja nyakába, hogy az rögtön meghalt. A tettes azzal kiszaladva az utcára az open az utcán levő boltosnak rohant, ki azonban menekült előle, miközben többeknek sikerült a dühöngőt megfékezni.

Megfogta a bíró. Nagy feltűnést keltett Párizsban közelebb egy jövendő mondó. A hatóság végre elfogadta s törvényszék elé állította. „Őn prófétának mondja magát, nemde?“ — kérde az elnök. — „Igen,“ válaszolt a vádlott nagy önérzettel. — „Akkor hát, gunyolódni a bíró, — ha őn jövendő mondó, talán azt is meg tudja jövendőlni fel fogom-e önt menteni vagy elmarasztalom?“ — „Őn minden bizounyal föl fog menteni?“ — „No lám s honnan ez a nagy bizonyosság?“ — „Nagyon egyszerű a dolog — viszonzá az agyafurt jövendőmondó. — Van annyi bizalmam egy magas állású államhivatalnok humanitá-sában, hogy ha a szegény foglyót csakugyan el volna tökéltve elítélni, nem lehetné még gunynyal is azon fölül“ — A bíró nagy zavarba jött, melyből nem tudott másképp kiszabadulni, mint hogy csakugyan fölmentette a gézengúz.

— **Lóvasut a levegőben** Az „Engineer“ legutóbbi füzetében furcsa közlekedési eszköz tervét olvashatjuk, melyet bizonyos Stephenzon gondolt ki. Wantageben s melyet a szerző a brit természettudományi társulatnak be is nyújtott. E szerint oly lóvasuti kocsik mozgásba hozataláról van szó, melyek kerekői (s pedig egy elő és egy utó kerek) nem alul, hanem fent a tetőn vannak. Ezek a kerekék egy a magasban megerősített sínen mozognak tova, miatt a kocsit a levegőben csúg. A szerkezet sokban hasonlít a siklóhoz, Stephenzon találmánya nemesak lóerőt de pénzt is remél megtakaríthatni.

— **Boyton kapitány** szerencsésen átszökött a gibraltari tengerszoroson. E vakmerő vállalkozásról a kapitány a következő levélben tudósítja a Phare de la Lorie szerkesztőjét: Gibraltár, márczius 22-én. Tisztelt uram! Szerencsésen sikerült a gibraltari szoroson átszökönnöm, csak hogy ez rendkívül nehéz feladat volt. Miután Tarifa-ból (Spanyolországból) márczius 20-án felindultam 21-én reggel 1 órakor 17 órai utazás után Tengerbe (Áfrikába) érkeztem. Ez utazás sokkal veszedelmesebb volt mint a La Manche csatornán átvezető s pedig a sok áramlások miatt, melyek, gyakran kitérítettek tulajdonképeni pályából. Utközben sok czápát láttam melyek elég szeretetreméltón nem faltak föl, miért is nagy köszönettel tartozom nekik. Nagyon sokat szenvedtem a naptól és a sósviztől, mely mindig szememet érte, úgy hogy csaknem félvakon érkeztem Tangerbe. Miuthogy itt

senki sem várokozott reám, megfújtam tülkömet, mire néhány testőr közeledett megnézendők, hogy mi jön itt. Midőn azután furcsa öltözetemben kilépni láttak a tengerből, elfutottak, bizonyára, hogy fellármázzák a várost, mikép az ördög maga érkezett meg. Tangert még azon nap elhagytam a gőzessel. Tisztelője: Boyton Pál.

CSARNOK

A phonograph.

Van megint egy ujjabbkori csodánk! Az emberek mindig ujjabb csodákon törrik fejüket, a tény megmagyarázásához fogalmaink alig elegendők még midőn a másik föltilált csoda a telephon a nagy közönség álhiedelmeit még nem oszlatta el egészen. Valóban a tudomány mintha ezéül tüzte volna ki, hogy egymásután váratlan csodákat szüljen fogalmainkat tágas keretekbe szabja és élénk hatást gyakoroljon. Im csakugyan való, ha tökéletesen nem is; a telephon kétség kívül kételyt kizárolag születt meg, megszilárdult a levegő, s jött — sensatiót keltve napfényre a — phonograph — egy ujjabbkori vívmány. Néhány év tizeddel remélték-e az emberek, hogy elfogérkezni az idő midőn a mérföldeket lerontjuk nem szabnak távolságot nekünk? hittük-e csakugyan, hogy beszélgethetünk távol messze barátainkal, énekelhetünk egy más fülbe, nevethetünk, hogy még jobban nevéssünk. Neveztük Immermant Munesháusenjének terveivel, ki a levegőben köveket akart gyártani s ilyen köveket még ő lát és oh forrasztó csoda saját szemével. Alig bámultuk meg a telephon nagyszerűségét, igazsága felett — elöngültünk meg, midőn a phonograph megszületett. Milyen gép az? egy gép, mely igazságosan hűn elmonja a rábizottakat s ezeket esztendőnk mulva is megőrzi egész valóságukban — s akkor ik képes elmondani a sugott szavakat, épen úgy lephotográphirozza legszebb árnyalataiban a hangokat mint képzeljük azokat. Ugy van mivel állomunkban eme gép épen úgy oztokodik, mint az ember legeulturképesebb tulajdonokban. Vajjon nem álom ez vagy phantázia? . . . csakugyan álom, phantázia melyet igazán a teremtő ész képes szülni, melyet ezredek alkothatnak — s nem egy közönséges elme, lélek.

A phonograph ellöttünk áll, mint igaz tény, természetesen, a természet szabta törvények nagyzerű mezejében melynek szavahihetőségét — legtudományosabb intézetek — így a párizsi és londoni tudományos akademiák elfogadták megerősítették peczétjeikkel szavikkal. Londonban a Royal Societi előtt Preece és Pyndall mutatták be, kiknek legközelebb mutatta be arezképeit „Vasárnapi Ufáság“ és Budapest“ Párizsban a feltaláló Edisonnak a segédje is jelen volt du Moncel grof kíséretében. A párizsi akadémia tudományos emberei közül kételyt helyeztek Edison segédje szavai után, midőn a gépecskébe azt mondá a phonograph nagyon meg van tisztelve, hogy a tudományos akademiának bemutaták: rövid idő mulva a gépeczke e szavakat ismételte, mire egy academicus azt jegyezte meg vajjon nem hasból beszél a segéd? ur. Eloszlotta ezenhitet du Moncel, ki maga szolott a gépbe és szavait eredetien épen oly hangon, lejtésében adta vissza a phonograph. A tüneményt ha közlő vizsgálgjuk csodaszereűségéből veszteni fog mivel annak bámulatát-épen egyszerűsége fejti meg, a mi könnyen kivethető Helmholtz-évekkel ezélett egy kísérlet tett t. i. egy mod által, hogy mindenki megláthatta saját vagy mások hangjait. Szerinte bele kell szólni egy vékony hártával ellátott csőbe mely cső el van látva egy kaucuk csővel és gázlángal, A mint bele szól az ember

a hártya rezegni kezd a gumi csőben levő levegőt mozgása hozza, ez meg a lángot úgy hogy tökéletes rezgés támad, mint a lángnál tapasztaljuk ha rá fuvunk Ezen lángot, ha tükörben nézzük, melynek sebes forgásban szükség mozogni, nem egy lángot fogunk észre venni, hanem egy fenyves tűzszalagot mely a lángban tapasztalt rezgés következtében — szélein esipkézetes fog lenni, ugyanis a különféle hangok s ezeknek megfelelő rezgések szerint változatosan cik-cázkozott. Épen ilyen rezgő hártya vagy lemez alkotja Edison phonographjának lényegesebb részét. (Vége köv.)

KÖZGAZDASÁG.

A trágyázás vagy a földnek időnkénti javítása.

(Folytatás.)

Minden trágya készítésénél legelső gondunk legyen a tenyésztendő vagy tartandó marhák szamat venni figyelembe; másodsor figyelembe kell vennünk hogyan fogjuk étetni azt; továbbá gyakori szalma almozást akarunk alkalmazni, és végre tekintetbe kell vennünk azon idő közt, mely alatt a kihordott trágya mennyiségnek érlelődni kell, s így közép számítással egy darab szarvas marha után 70 □ lábat számíthatunk, ha a trágyának ott legalább egy félévig hevernie kell. A trágya gödör alja vagy is talapzata, vízhatlanul legyen építve, valamint oldala is.

A gödör alja azért legyen jobban biztosítva az átszivárgástól, mivel a felette levő teher következtében ide gyűl a legtöbb higtrágya lé, átszivárognán a legjobb trágyát vesztendő el; de miután a trágya alján összegyűlt hig lé, tul érlelést idéző okosan ezen trágya levét fel kell fogunk a mi következő képpen történik.

Ha például a trágya gödröt 2 láb mélyre készítettük: a trágya gödör mellett mintegy 2—3 lábnyi távolra egymás — a trágya gödörnél legalább 2—3 láb mélységgel alább eső gödröt és aránylag sokkal kisebbet készítettünk a hig trágya felfogásra oly formán, hogy a rendes trágya gödörből a fenéken egy csövet bocsátunk ezen kisebbbe melyen a higtrágyalé aláfolyik, melynek aztán az a nagy haszna is lesz hogy ezen a trágya legtermékenyebb részeit magába foglaló higtrágyával, trágyagödörünket megöntözhetjük, ezen öntözés által is, érlelődést mozdítván elő, mit különben csak egyszerű kútvizzel kellene eszközölnünk.

Nagyobb trágya gödrőknél a higtrágyát, cseberrel meríteni szaporátlan munka, — miért is legjobb hogy szaporább munka kedvéért, vagy fa vagy vas szivattyut alkalmazunk.

Ha azonban az istálló alatt a higtrágya részek számára gödröt készítettünk, mi mindenek felett igen tanácsos akkor a trágya gödör mellett kisebb üreg felesleges; hanem a trágya gödör alján csövet vezetvén a higtrágya gödörbe, az alant összegyűlt levét áthagyjuk folyani; különben a higtrágyáról és annak kezelési módjáról majd bővebben szollandunk.

A trágya gödrök befedése egyáltalán felesleges. Elég ha azt a nap

és eső átjárásai ellen megvédjük, mit leginkább azzal érünk el, ha a trágya gödrünket hig trágyalével öntözük meg, miután ez az elpárolgott részeket a trágyának ismét visszaadja.

Sokszor megesik hogy szántó földeinkre, azok különböző volta szerint különböző trágyát kell a termékenyítésre készítenünk. Így például ha agyag tartalmu a földünk úgy sokkal jobb a kevésbé érett trágyát hordani. (Folyt. köv.)

Piaczi árjegyzék.

A tordai vásárra 1878. márcz. 19. hozott tárgyaknak

1 hectoliter	Tisza buza	9 frt — kr
"	Tavas buza	— " — "
"	Elegybuza	7 " 50 "
"	Rozs	6 " — "
"	Árpa	5 " — "
"	Zab	2 " 75 "
"	Törökbuza	6 " 50 "
méter mázsa	Széna kötetlen	2 " 50 "
méter mázsa	Alomszalma	— " 30 "
Tüzi fa köbméter	2 " 70 "
1 kilogramm	Marhahús	36 "
"	Disznóhús	48 "
"	Turó	56 "

Bécsi Tőzsde.

1878. 5/4.

Magyar arany-jaradék	84.95
Magyar) kincstári utalvány 1 kibocsát	—
Magyar) kincstári utalvány 2 kibocsát	107.25
Magyar kel.-vasut elsőbbség 2 kibocsát	72.—
Magyar állami kötvény 1876.	64.25
Magyar vasuti kölesön	97.25
Magyar földtehermentesítési kötv	76.—
Temesvári földtehermentes kötv.	75.—
Erdélyi földtehermentes kötv.	75.—
Horvát-Slavin földtehermentes kötv.	—
Magyar szőlő váltáság kötv.	79.75
Oszt. egységes államadosság papban 60.40	
Oszt. egységes államadosság ezüstben 64.50	
Oszt. aranyjaradék	72.10
1860. állam sorsjegy	110.25
Oszt. nemzeti bankrészevény	794.—
Oszt. hitelrészevény	208.25
Magyar hitelbank	192.75
Ezüst	106.80
Cs. k. arany	5.76
Napoleon dor	9.78
Német birod mark	60.25
London	122.25

Szerkesztő tizenetek.

Üst. Szerk. Budapest. A kivánt jegyzéket mindig közölni fogjuk.
H. K. K. — Nem lehet.
O. K. B — T. Ha terünk engedni fogja.

Nyilttér-*)

Mattoni-féle

BUDAI KIRÁLY KESERŐVIZE

e Bel- és Külföld orvosi tekintélyei által makacs gyomorszorulás és minden abból eredő betegségek ellen, legkisebb rosz utóhatás nélkül még hosszabb használatnál is a legmelegebben ajánlatik.

MATTONI és WILLE cs. k. udvari szállító.

A 6 egyesült Budai Király — keserű- források talajdonosa.

Deák forrás Hunyadi M. forrás
Henrik forrás Hildegarde "
Szecheny " István "

Használati utasítás és füzetke ingyen.
BUDAPEST Dorrothya utca 6 sz.
RAKTÁR: minden nagyobb ásványviz kereskedésében.

*) E rovat alatt közölt cikkekért csak a sajtóhatóság irányában vállal felelősséget. a szerk.

Felőlős szerkesztő és kiadótlajd. Volz B.

H I R D E T É S E K.

VOLCZ és TÁRSA

Könyv és Papirkereskedésében Tordán kaphatók:

Vonalzott és tiszta könyvek; Hivatalok, egyletek magányzók, ügyvédek kereskedők, jegyzők és mindennemű iparral foglalkozók részére, vászonba vagy papirba kötve dús választékban. Másoló könyvek Kereskedők, Irodák sat. részére:

Román Népdalok és Balladák Moldován Gergelytől 1 frt. 20 kr. helyet csak 1 frt. o. é

Iskolai könyvek Alsó- és Felső Népiskolák, Községi valamint felekezeti Iskolák részére is dús választékban.
Vers személyvények Bálint Gyulától ára 25 kr.
Az Illem és Tisztesség arany szabályai ára 25 kr.

Önsegély, Orvosi tanácsadó több bonczatani ábrával.
Dr. Ernzt L.-től ára 2 frt.
Selbsthilfe, ärztlicher rathgeber mit mehreren anatomischen abbildungen von Dr. Ernzt L. ára 2 frt.

Előfizethetni – illetőleg előjegyeztetni – lehet a következő művekre:

Kálmán a Szegedi Lelencz vagy Konstantinápoly rózsája című nagyhatású regényre TIHAMERTÓL, mely a folyamatban volt keleti háborut öleli fel és ebből meríti tárgyát, egyes füzet ára 25 kr.
mely összeg a füzetek átvételekor fizetendő.

Az Ördög fia című regény füzetére. ára 25 kr.
Ugyan ezek német nyelven is megrendelhetők.
Továbbá Szulejka vagy a Három Gyöngye című regény füzetére. 25 kr.
Ugyan e művek megrendelői rendkívüli kedvezmény áron megrendelhetik azok

OLAJNYOMATU JUTALOM KÉPEIT is VÁSZONRA SZÉLES ARANYKERETBEN,

Az ÖRDÖG ASSZONY régebbi megrendelői, annak folytatását szintén fenn irt könyvkereskedés által legbiztosabban eszközölhetik.

megtekinthetők e képek valamint megrendelési feltételei is

Vidékre járó ügynökiünk szintén elfogad minden nemű előfizetést és előjegyzést.

Rövid idő alatt és sikeresen gyógyít

Figyelemreméltó idegbajok- és nehézkórban szenvedőknek

Legújabbán feltalált gyógymód
Számítalan hálairatot
mutathat fel sikeres gyógyításról
Sylvius Boas
Specialista idegbajokban
Értekezhetni reggel 8 órától este 8 óráig
BERLIN SW.
Friedrichstrasse 22.
Levélbeli megkeresésre is.

Díjt csak sikeres gyógyítás után fogad el.

(15—93 102)

SYLVIUS BOAS urnak
Berlin Friedrichstrasse 22, I.
az **Auxilium orientis** feltalálója
Specialista idegbajokban
Igen tisztelt uram!

F. évi aug. 7-ikéről kelt levelét vettem s azonnal válaszoltam volna, de miután fiamnál, kivel az ön *Auxilium orientis*-ét használtattam a göresök elmúltak várni akartam, hogy megtudjam vajon ismétlődni fognak e azok, de istennek hála aggodalmam alaptalan volt s így fiam ismét az iskolába járhat kényszerítve látom magam ezért önnek, mint *ki Auxilium orientis* szerével fiamat visszaadta, legmelegebb köszönetem nyilvánítani.

Thieme Lajos kertész
Hogy a fenebbiek igazságon alapulnak bizonyítom.
Nitzschke F.
k. előljáró.

községi pecsét.

Van szerencsém jelenteni miszerint a **KÓBÁNYAI** első Magyar részvény serfőzdéből az első hordó

MÁRCZIUSI SÖRT

folyó hó 7-én
Vásárnap, délelőtt 10 órakor

fogom megcsapolni, mire a n. é. közönséget tisztelettel meghívom.
Kedvező időben az ujon épült nyári helyiségben, ellenkező esetben az étteremben is.

teljes tisztelettel
Speidl Ferencz,
a „Magyar Korona” szállóda vendégfőse.